

Handläggare
Linda Palo
Telefon: 08/508 220 33

Till
Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd
2017-02-02

Ny översiktsplan för Stockholm

Yttrande till stadsbyggnadskontoret

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som svar på remissen.

Anders Carstorp
stadsdelsdirektör

Linda Palo
avdelningschef

Sammanfattning

Stadsbyggnadskontoret har fått i uppdrag att uppdatera stadens översiktsplan. Den uppdaterade översiktsplanen anger fyra mål för stadsbyggandet och en strategi för hur genomförandet ska ske. Översiktsplanen går också igenom Stockholms stadsdelsområdets karaktärsdrag och utvecklingspotential.

Stadsdelsförvaltningen anser att den uppdaterade översiktsplanen är genomarbetad. Den beskriver i stort den planeringsinriktning som redan pågår, men tydliggör vikten av bland annat offentliga funktioner. Stadsdelsförvaltningen vill understryka vikten av att låta offentliga funktioner få den plats de behöver när staden växer. Särskilt gäller detta i expanderande stadsdelar som till exempel Liljeholmen och Telefonplan, där det behövs både parker, förskolor, skolor och idrottsanläggningar.

Bakgrund

Stockholms gällande översiktsplan, Promenadstaden, aktualitetsförklarades av kommunfullmäktige 2015.

Stadsbyggnadskontoret fick samtidigt i uppdrag att uppdatera översiktsplanen för att bättre möta de utmaningar Stockholm står inför idag. Det handlar framförallt om att klara bostadsmålet att bygga 40 000 nya bostäder fram till år 2020 och 140 000 nya bostäder fram till år 2030. Även klimatförändringarna lyftes som en viktig punkt för översiktsplanen att hantera på ett tydligare sätt.

Ärendet

Stockholms uppdaterade översiktsplan utgår från Vision 2040 och lyfter fram fyra stadsbyggnadsmål samt en strategi för hur målen ska nås. Den går också igenom karaktärsdrag och utvecklingspotential i Stockholms stadsdelsområdets. Målen och strategin sammanfattas på en karta, där det går att se hur stor utbyggnad de boende kan vänta sig i respektive område.

Mål för stadsbyggandet

Översiktsplanens fyra stadsbyggnadsmål beskriver vilken stadsmiljö och stadsstruktur som eftersträvas i Stockholm. Målen har en tydlig koppling till stadens vision och hållbarhetsmål och ska fungera som stöd i all planering och stadsbyggande.

En växande stad. Målet handlar om att komma till rätta med bostadsbristen så att alla som föds här, flyttar hit eller kommer som nyanlända har möjlighet att hitta en bostad. Stockholms attraktionskraft som en av världens vackraste huvudstäder ska tas tillvara och det rika stadslivet som finns ska utvecklas. Offentliga funktioner är en självklar del i stadsutvecklingen. Särskilt fokus på nya skolor och förskolor behövs för att tillgodose behoven när staden växer. Dagens regionala obalans med en stor koncentration av arbetsplatser i innerstaden och norrort gör att det krävs insatser för att locka företag och institutioner att etablera sig i södra Stockholm.

En sammanhängande stad. Stockholm har en struktur där många stadsdelar ligger avskilda, med svaga kopplingar till omgivningen. De kan vara omgivna av trafikbarriärer och otrygga baksidor, eller ha en topografi som skapar avstånd. Stadsbyggandet ska bidra till strukturella förändringar som motverkar de begränsningar som finns i stadsstrukturen och skapa förutsättningar för en mer sammanhängande stad. Genom att omvandla överstora vägar till stadsgator kantade av ny bebyggelse, med fler tvärkopplingar, mer service, verksamheter och en bättre stadsmiljö, kan de utvecklas till

livfulla stadsrum. På sikt kan flera av stadens större trafikleder omvandlas till stadsboulevarder, men en förutsättning är att frågan om farligt gods kan hanteras.

God offentlig miljö. När staden växer är det viktigt att alla delar av Stockholm får tillgång till grundläggande stadskvaliteter som samhällsservice, kultur, kollektivtrafik, butiker, arbetsplatser, bra offentliga rum och parker. Många stadsdelar domineras idag av bostäder och behöver utvecklas med en större funktionsblandning. De offentliga rummen ska utvecklas på ett långsiktigt hållbart och planeras med driftperspektiv. Grön mark kommer ibland att bebyggas, men stadens övergripande ambition är att människors tillgång till gröna kvaliteter förbättras.

En klimatsmart och tålig stad. Stockholm har högt ställda mål att minska klimatpåverkan. Före år 2040 ska Stockholm vara en fossilbränslefri stad. Det innebär att stadsstrukturen behöver utvecklas på ett sätt som bidrar till hållbart resande och mindre resursförbrukning. Staden behöver anpassas till ett förändrat klimat och våra tekniska försörjningssystem behöver vara tåliga och flexibla. Stockholm väntas få ett varmare och blötare klimat samtidigt som havet stiger och flödena i sjöar och vattendrag förändras. Klimatförändringarna ökar påfrestningarna på samhället. Centralt för stadsbyggandet är att bygga nya stadsdelar på ett klimatsäkert sätt samt att klimatanpassa befintliga stadsmiljöer. Den gröna strukturen ska stärkas och gröna lösningar, som till exempel ekosystemtjänster, ska byggas in i nya stadsmiljöer.

Utbyggnadsstrategi och genomförande

För att uppfylla stadsbyggnadsmålen och möta bostadsbehoven på kort och lång sikt så har översiktsplanen en utbyggnadsstrategi. Strategins fyra delar handlar om hur staden ska prioritera sina planerings- och genomförandeinsatser och utgår från de lokala behoven som finns i stadsdelsområdena. Strategin innebär att använda den centrala stadens attraktionskraft, att möjliggöra värdeskapande kompletteringar, att tillvarata långsiktig stadsutvecklingspotential och att rikta satsningar till fokusområden och samband.

Stadsutvecklingspotential

En utgångspunkt i byggandet är att utnyttja marken så effektivt som möjligt. I många delar av Stockholm finns en stor potential i ytor som idag är lågt utnyttjade. Översiktsplanen pekar ut områden där stadsutveckling kan ske i olika hög grad. *Stadsutvecklingsområden -*

omvandling är områden som kan omvandlas från ett användningsområde till blandad stadsbebyggelse.

Stadsutvecklingsområden – komplettering är befintliga stadsdelar som har stor potential att förtätas och kompletteras med nya bostäder, verksamheter, service, skolor och idrottsytor.

Områden där komplettering kan prövas handlar om möjligheten att pröva kompletteringar även i de områden som inte pekats ut som stadsutvecklingsområden. Det kan handla om att förbättra stadsmiljön, tillföra nya bostadstyper eller bygga en ny skola. I översiktsplanen preciseras också ett antal *stärkta strategiska samband* ut, som är särskilt viktiga för att skapa en mer sammanhållen stad. Med ny bebyggelse, förbättrad tillgänglighet och god offentlig miljö kan stadsdelar knytas närmare varandra. Stadsutvecklingspotentialen finns också beskriven på en karta (se bilaga 1)

Allmänna intressen

Översiktsplanen tar upp en rad allmänna intressen som är viktiga att beakta i all stadsutveckling. I en växande stad som Stockholm, där stadsbyggandet är komplext, är avvägningar mellan olika intressen en stor utmaning. Varje intresse har planeringsinriktningar kopplade till sig som ska fungera som stöd i planprocessen.

Lokala utvecklingsmöjligheter

Hägersten-Liljeholmen ligger centralt i regionen och har stora möjligheter till fortsatt stadsutveckling med det attraktiva läget vid Mälarens strand och utmärkta kommunikationer. Stadsutveckling kring Södertäljevägen med ny blandad bebyggelse skulle minska barriäreffekter och bättre koppla samman Liljeholmen med Årstadal och kopplingarna mot Södermalm.

Det gröna sambandet längs med Mälaren, över Vinterviken och Trekanten till Årstaskogen kan utvecklas. Västberga IP, Aspuddsparken och Mellanbergsparken kan stärkas som olika typer av gröna målpunkter för flera stadsdelar. Att förstärka stråket längs Mälaren från Gröndal via Aspudden, Örnberg, Axelsberg, Mälarhöjden till Sätmaskogen och vidare söderut är viktigt. Stadsdelsområdet har behov av kompletteringar i form av nya förskolor och ny skola.

Liljeholmen

Liljeholmen har fortsatt mycket stora möjligheter till stadsutveckling. Det goda läget skulle kunna stärkas med en tunnelbanekoppling mellan Fridhemsplan och Älvsjö. Genom att stärka Liljeholmen som arbetsplatskluster ökar möjligheten för fler i

söderort att få närmare till jobbet och det lokala näringslivet får bättre förutsättningar att verka. Behovet av mötesplatser är stort och växande, särskilt för ungdomar. Industriområdet i Lövholmen har stor potential att omvandlas till en ny stadsdel. I samband med utvecklingen kan cykelvägarna i området utvecklas. Fler parker och en satsning på stadsdelens möte med vattnet som en målpunkt kan utvecklas.

Aspudden och Gröndal

I Aspudden finns stora möjligheter till stadsutveckling genom komplettering av ny bostadsbebyggelse, förskolor och skola och service med mera vilket identifierats i programmet för Aspudden och Midsommarkransen. Både Aspudden och Gröndals stadsdelscentrum kan stärkas med mer bebyggelse för utökad underlag för befintliga verksamheter och service samt för nyetableringar. I samband med utvecklingen av Lövholmen kan Gröndalsvägen kompletteras med ny blandad bebyggelse. Vinterviken kan vidareutvecklas som regional målpunkt genom stärkta stråk samt genom entréer som integrerar parkområdet med Aspudden och Gröndal.

Midsommarkransen

Midsommarkransen har stora möjligheter till stadsutveckling. Ett program har tagits fram för kompletteringar av Midsommarkransen och Aspudden som ligger till grund för några av de förändringar som nu sker. Telefonplan är ett kreativt kluster med Konstfack som en viktig verksamhet. Platsen kan stärkas ytterligare när det gäller utrymme för konstnärlig produktion och kreativa näringar, fler verksamheter och bostäder.

Västberga

Västberga industriområde är Stockholms största industri- och terminalområde. De västra delarna av Västberga har vissa möjligheter till stadsutveckling genom komplettering. Det är av regionalt intresse att Västberga industriområde, i synnerhet kombiterminalfunktionen, fungerar väl. Markanvändningen kan effektiviseras och trygghetsskapande åtgärder, i syfte att förbättra möjligheter att passera genom området för gående och cyklister, kan genomföras.

Västertorp och Hägerstensåsen

Stadsdelarna har vissa möjligheter till stadsutveckling genom komplettering av bebyggelse vid stråk, gator och torg.

Personnevägen kan omvandlas till stadsgata kantad med ny blandad

bebyggelse. Bebyggelsen kan också bidra till mer levande och trygga gator och integrera grönområden med omgivande stadsrum. Med förbättrade kopplingar över åsen kan områdets samband med omgivande stadsdelar stärkas. De lokala centrumen har förutsättningar att kompletteras med ny bebyggelse för att stärka underlaget för befintlig handel och service.

Fruängen

Fruängen har stora möjligheter till stadsutveckling. Centrum har förutsättningar att stärkas som målpunkt för kollektivtrafik, service, handel och kultur med fler funktioner och platsbildningar kring tunnelbanan. Vantörsvägen och Mickelsbergsvägen kan omvandlas till stadsgator kantade med ny blandad bebyggelse. Kopplingen till stadsutvecklingsområdet Jakobslund-Smista i grannkommunen Huddinge har goda förutsättningar att utvecklas, särskilt i cykelplanens utpekade stråk.

Hägersten

Hägersten har stora möjligheter till stadsutveckling genom komplettering av bostadsbebyggelse, förskolor och skola, kultur och service. Kopplingar kan skapas mellan Axelsberg och Mälarhöjden. Centrumen i områdena Axelsberg, Örnberg och Mälarhöjden kan fortsatt stärkas med kompletterande bebyggelse och verksamheter. Hägerstenvägen har utvecklats mot en mer stadslik gata under många år och har möjlighet att med ny blandadbebyggelse från Örnberg till Axelsberg bättre koppla samman stadsdelarna längs vägen. Promenadstråket längs med Mälarens strand kan utvecklas och göras tryggare med nya parkfunktioner och stärkta samband med befintligt gång- och cykelnät.

Mälarhöjden

Mälarhöjden har vissa möjligheter till stadsutveckling, främst i samband med omvandlingen av lokala vägar och i anslutning till tunnelbanestationen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för Samhällsplanering.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Den uppdaterade översiktsplanen är ambitiös och följer i stort den planeringsinriktning som redan pågår i Hägersten-Liljeholmen. Flera viktiga frågor lyfts bland de lokala utvecklingsmöjligheter som nämns för Hägersten-Liljeholmens stadsdelsområde. Stadsdelsförvaltningen vill lyfta några av dessa som känns särskilt angelägna i stadsdelsområdet.

Södertäljevägen är en stor barriär i stadsdelsområdet och behovet av kopplingar mellan Liljeholmstorget-Nybohov och Liljeholmskajen-Årstadal är stort. I all utveckling kring och i Liljeholmen är det av stor vikt att öka de offentliga funktionerna. Bristen på förskoleplatser är fortsatt stor i Liljeholmen, de befintliga förskolorna har ofta mycket små gårdar samtidigt som parkmark är en bristvara. Det finns stora möjligheter att utveckla stadsdelens offentliga funktioner i utvecklingen av Södertäljevägen, Lövholmen och Marievik.

Stadsdelsförvaltningen ser mycket positivt på att översiktsplanen lyfter behovet av att utveckla Liljeholmen ur ett ungdomsperspektiv. Det finns många gymnasieskolor i Liljeholmen som tar emot elever från många stadsdelsområden, vilket gör Liljeholmen till en utmärkt plats att satsa på för aktiviteter som riktar sig mot ungdomar från hela staden.

Stadsdelsförvaltningen ser positivt på en fortsatt satsning på Telefonplan som kreativt kluster, men även här måste behovet av nya parker och andra offentliga miljöer lyftas. Kring Telefonplan är det brist på parkmark redan idag och med omkring 3 000 nya lägenheter ökar behovet ytterligare.

Ett strategiskt samband som behöver utvecklas men som översiktsplanen inte pekar ut är kopplingen mellan Midsommarkransen och Årstaberget. Gång- och cykelvägen över Södertäljevägen och under E4 bör ses över i samband med exploatering i närområdet.

Stadsdelsförvaltningen vill också poängtera vikten av att inte ställa offentliga funktioner mot varandra i konkurrensen om marken när staden växer. Översiktsplanen lyfter behovet av satsningar på kvalitativa offentliga funktioner och även om det finns stora fördelar att samlokalisera dessa ganska ytkrävande verksamheter, bör de också kunna prioriteras framför privata intressen. Särskilt gäller detta i växande områden där parkerna behöver utvecklas.

Bilagor

Remissunderlaget finns att läsa på

<https://insynsverige.se/stockholm-hagerstenliljeholmen>

under Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd,
sammanträde 2 februari 2017.

1. Samrådsbrev
2. Samrådsförslag
3. Riksintressen
4. Karta över stadsutvecklingspotentialen i Stockholm

På Stockholms stads hemsida finns mer information om
Översiktsplan för Stockholm

<http://vaxer.stockholm.se/tema/oversiktsplan-for-stockholm>